

Om biskopsinvigning i svenska kyrkan.

Med anledning av Dr Lechard Johannessons intressanta artikel om svenska biskopsvigningar, vari det visar sig, att själva handpåläggningsakten ej angives såsom utförd i en för övrigt noggrann beskrivning av en vigningsakt, kan det vara av betydelse att jämföra Lechard Johannessons framställning med en artikel i Sydsvenska Dagbladet den 24 jan. 1949 av Teol. Doktor Krister Gierow, »De lundensiska biskopsvigningarna». Han skriver där: »Den i 'Consuetudines' angivna ordningen för biskopsval och -installation avspeglar den längst avancerade gregorianska åskådningen... insättandet av den nyvalde biskopen i hans ämbete avsågs att ske i omedelbart samband med valakten. Sättet härför står i viss överensstämmelse med exempelvis Västgöta lagens bestämmelser... Någon särskild vigningsakt synes icke ha förutsatts... Det förhållandet att 'Consuetudinies' canonicae icke med ett ord berör någon efterföljande vigningsakt, synes emellertid giva vid handen, att någon sådan icke tagits med i räkningen.» Doktor Gierows slutsats förefaller förhastad. Att en gregorianskt influerad kyrkkoordination skulle negligera biskopsvigningen och därmed den apostoliska sucessionen synes fullständigt orimligt. Men det faktum att den förbigås med tystnad även i ett sådant dokument visar, att samma tystnad i ett senare dokument, t. ex. det av Lechard Johannesson angivna, icke giver oss någon anledning att draga den slutsatsen att vigning med handpåläggning skulle utelämnats. Detta är så mycket mera osannolikt, som samma dokument hävdar jämnbördigheten hos det svenska episkopatet med Roms just emedan vi hava apostolisk sucession genom handpåläggning.

Gunnar Rosendal.

Kyrkoton.

Kyrklig sång förekommer endast sparsamt på grammofonskivor. Grammofonmusiken vid radions morgonandakter bär vittne därom. Och dock äger kyrkosången skatter av högsta musikaliska värde, vilka förtjäna att göras lätt tillgängliga. Detta gäller icke blott den äldre kyrkomusiken utan även den nutida. Kyrkosången befinner sig hos oss just nu i en blomstringstid. Kyrkokörer finnas i de flesta församlingar, och man kan utan överdrift säga, att vårt land aldrig ägt så många och så framstående kyrkokompositörer.

Bristen på grammofonskivor med kyrklig sång har föranlett Diakonistyrelsens bokförlag att under namnet *Kyrkoton* börja utgiva kyrklig musik, i främsta rummet kyrklig sång. Om de planer, som äro å bane, kunna förverkligas, kommer Bokförlaget att göra en betydande tjänst icke blott åt dem som önska lyssna till god kyrklig sång utan alldeles särskilt åt kyrkokörledare och körmedlemmar. Men stor betydelse har dylik sång även för hemmets andaktsliv.

De två skivor, som äro under utgivning, innehålla liturgisk sång. En nyhet i Den svenska kyrkohandboken 1942 var introitus i gammalkyrklig form för alla högtidsdagar. Självfallet upptog Den svenska mässboken gammalkyrkliga melodier för introitus, men i medvetandet om att dessa ålderdomliga men underbart sköna och fromma melodier skulle, åtminstone tills vidare förefalla främmande för både kyrklivet och kören erbjödös alternativ byggda på ingångspsalmens melodi. Det är givet, att församlingen aldrig kan hinna lära in melodier, som förekomma blott en gång om året och som därtill till hela sin struktur avvika från den moderna musiken. Kyrkohandboken föreskrev därför, att, när introitus sjunges, kören alltid skulle deltaga, varvid församlingen också kunde instämma. Men introitus kan även utföras av kören ensam. Därmed fick kören till uppgift en liturgisk integrerande del, som den hade all anledning att väl tillvarataga.

Det har varit av stort intresse att följa den inställning, som präster, körledare och körer haft till de gammalkyrkliga introitusmelodierna. I de fall då körledaren genom kurser eller på annat sätt levt sig in i den gregorianska sången, synes han ha fått kören med sig, och det har icke blivit fråga om att utföra något annat introitus, såvida prästen icke påyrkat detta. Men då de allra flesta av våra kyrkomusiker aldrig under sin utbildning fått någon undervisning i gregoriansk sång, ha helt naturligt de gammalkyrkliga melodierna tyckts dem svårtillgängliga och följaktligen ha de icke heller kunnat ge kören någon kärlek till denna sång. Den ena av de två grammofonskivor, som äro under utgivande, upptar två introitus, (Fastlagssöndagen och nattvardsintroitus), båda sällsynt vackra. Det är att hoppas, att dessa skivor finna vägen till så många körledare som möjligt. Genom dem kan man lära hur denna sång bör utföras och man skall förstå att svårigheten att sjunga dem icke är så stor, som man föreställt sig. Gripes man av melodiernas upphöjda skönhet, anser man säkert icke den möda bortkastad, som man nedlägger på deras inlärande. Man kanske också finner, att kören icke är så ovillig att arbeta sig in i melodierna, som man trott. Den andra skivan utgöres av Benedictus i tisdagens morgonbön och två psaltarpsalmodier (ur Psalt. 42 och 134) med tillhörande antifonier. Psalmodier äro nära nog monotona och bjuda därför ingen svårighet att inlära. Men det har visat sig vara svårt för körerna att få den levande, naturliga fria rytmen. När

man tillgodogjort sig den, är det roligt att psalmodiera men knappast dessförinnan.

Bland de skivor, som äro avsedda att utgivas inom den närmaste tiden, befinna sig en del körsättningar från äldre och nyare tid. För körledare och körer komma dessa skivor att få stor praktisk betydelse. Meningen är att bl. a. utge sånger, som skola utföras vid kyrkosångshögtider. Till dessa samlas körer från olika delar av landet. De ha var på sin ort inövat sånger, som skola utföras tillsammans med andra körer. Tiden för sammansjungning blir kort vid mötena, och resultatet är därför icke alltid det bästa. Man kan lätt förstå, vilken fördel det skulle innebära, om körerna vid inövandet finge lyssna till skivor, som visade, hur sångerna böra sjungas.

Men planerna sträcka sig vidare. Man har i tankarna sådan kyrklig sång, som kan bliva till hjälp vid andakten i hemmet, vid sjukbesök och vid evangelisation och ämnar därför utgiva koraler och solosånger. Meningen är också att insjunga en del barnvisor. Det kan tyckas, som hörde sådana icke tillsammans med Kyrkoton. Men den oskyldiga glädjen är ingalunda främmande för kyrkan, och sånger av detta slag kunna väl försvara sin plats.

Bokförlaget ämnar icke heller förbise orgelmusiken. Även på detta område intaga våra nuvarande kompositörer en rangplats. Deras arbeten förtjänar att bliva allmänare kända.

Om Diakonistyrelsens bokförlag skall kunna förverkliga sina planer beror på den spridning skivorna få. Ville landets kyrkokörer eller åtminstone de flesta av dem teckna sig för abonnemang, vore framgången säker. Församlingarna ha nog ingenting emot att bevilja det lilla anslag som behövs.

A. O. T. Hellerström.

Recensioner.

Svend Zackariassen: Korset og Opstandelsen i Kunsten. Nyt Nordisk Forlag, Kjøbenhavn 1942.
C. Skovgaard-Petersen: Korset i Kirken og Kunsten. Lohses Forlag, Kjøbenhavn 1946.

En kort översikt av det rika ämnet ger Svend Zackariassen. Han uppehåller sig naturligtvis mest vid korsfästelsebilderna — uppståndelseframställningarna äro inte så talrika och finnas egentligen inte förrän på 1000-

talet. Skildringen av konstnärernas verk kompletteras ofta av citat från kyrkofäderna eller ur samtida teologisk litteratur, vilket ger boken ett större dokumentarisk värde. Skildringen, som föres fram ända till 1800-talet, har många värden men saknar självständigt genomförande av synpunkterna och är därför mest en kompilation.

Skovgaard-Petersens skildring av krucifixbilden är mera teologiskt bettonad. Den röjer en ingalunda obetyd-